

EDUCATIE

AANBOD Holocaust- educatie

DRIE FILMVERTONINGEN MET GEMODEREERDE NAGESPREKKEN

Aanbod Holocausteducatie

DRIE FILMVERTONINGEN MET GEMODEREERDE NAGESPREKKEN

Filmhuis Bussum heeft jarenlange ervaring met filmeducatie, maar voor dit aanbod wordt speciaal samengewerkt met Stichting Struikelstenen Gooise Meren. Deze stichting heeft namelijk met haar educatieve werkgroep jaren ervaring met het lesgeven op diverse scholen over de Tweede Wereldoorlog en de holocaust. Deze educatieve medewerkers zijn oud-docenten die hun ervaring op het bovengenoemde gebied inzetten. Zij zijn bereid het bezoek te begeleiden en in samenspraak met de bezoekende scholen te kijken naar een geschikte educatieve verwerking van het bezoek.

THE ZONE OF INTEREST met nagesprek

Regie: Jonathan Glazer

Met: Christian Friedel, Sandra Hüller

Verenigd Koninkrijk, 2023, 105 min.

Kampcommandant Rudolf Hoss woont met zijn gezin in een mooie, ruime dienstwoning met een grote tuin, die grenst aan de muur van Auschwitz. Zijn vrouw Hedwig voelt zich de koning te rijk. In deze omgeving schept ze een paradijs voor haar gezin, en dit laat ze zich niet meer afnemen. *THE ZONE OF INTEREST* werd op het Filmfestival van Cannes onderscheiden met de Grand Prix en won de Oscar voor Beste Internationale Film. Regisseur Jonathan Glazer (*UNDER THE SKIN*) toont op indrukwekkende wijze en vanuit een onverwachte hoek de banaliteit van het kwaad en creëert daarmee een uitzonderlijk oorlogsdrama, gebaseerd op de gelijknamige roman uit 2014 van Martin Amis. De film won twee Oscars, voor Beste Buitenlandse Film en voor Beste Geluid.

Doelgroep: Bovenbouw VMBO-T, Havo en VWO

Doel: Leerlingen kennis laten maken met de geschiedenis van Auschwitz. (Höss) Twee werelden die naast elkaar bestonden.

Voorkennis van de Holocaust is essentieel.

Kerdoel VO: 9.4.2: beschrijving Jodenvervolgung uitmondend in de Endlösung.

Een film met historische feiten en (duidelijke) fictie.

Feiten (Historische werkelijkheid):

Rudolf en Hedwig Höss: De film is gebaseerd op de waargebeurde geschiedenis van Rudolf Höss, de langstzittende commandant van Auschwitz en zijn vrouw Hedwig. Zij woonden met hun gezin in een idyllische villa direct naast het kamp, gescheiden door slechts een muur.

De "Zone of Interest": De titel verwijst naar de 40 vierkante kilometer die de SS had afgebakend rond het kamp Auschwitz, waar de SS-familieleden hun "paradijs" creëerden.

Het huis en de tuin: Deze is ontworpen voor de film met gebruik van historische foto's en de huidige locatie.

Banaliteit van het kwaad: De film toont de nazi's als 'normale' mensen die hun dagelijks leven leiden, wat een weerspiegeling is van Hannah Arendt's bekende theorie over de "banaliteit van het kwaad".

Fictie (Dramatisering voor de film):

Het meisje met de appels: De scènes met het Poolse meisje dat 's nachts appels verstoep, zijn fictief en gefilmd met een warmtesensor (nachtcamera). Dit is een artistieke keuze om hoop en verzet te tonen tegenover de duisternis.

Alle dialogen: Hoewel gebaseerd op getuigenissen, zijn de gesprekken en scènes tussen Rudolf en Hedwig (gespeeld door Christian Friedel en Sandra Hüller) fictieve interpretaties van hoe hun huisleven eruitzag.

Het geluidsontwerp: Het constante achtergrondgeluid van schoten, geschreeuw en treinen is een fictieve toevoeging. Maar niet bezijden de waarheid

Mogelijke Vragenlijst / Discussiepunten

Wat is erger: zien of horen? Analyseer de spanning tussen wat er visueel fictief lijkt (de rustige tuin) en wat er auditief feitelijk waar is (het kamp).

Hoe maakt de film de banaliteit van het kwaad tastbaar? Voelde je je ongemakkelijk bij het kijken van deze film en waarom?

SÜSKIND met nagesprek

Regie: Rudolf van den Berg

Met: Jeroen Spitzenberger, Karl Markovics
Nederland, 2012, 118 min.

In 1942 sluit Walter Süskind, een Amsterdamse jood van Duitse komaf, zich aan bij de Joodse Raad, een organisatie die in opdracht van de SS de administratie bijhoudt van joden die worden afgevoerd naar nazikampen – werkkampen, is dan nog het algemene vermoeden. Süskind is een opportunist: hij hoopt met zijn nieuwe betrekking zijn gezin te kunnen redden van deportatie. Tot hij de ware functie van de kampen ontdekt.

Na het schokkende nieuws over de gaskamers duikt Süskind met volle overgave in het verzet: hij papt aan met de hoofdcommandant van de SS en sluist intussen honderden kinderen weg uit de crèche in de Hollandsche Schouwburg, waar opgepakte joden wachten tot ze op de trein worden gezet. Regisseur Rudolf van den Berg (TIRZA) weet in zijn film goed duidelijk te maken hoe gespleten het leven van Süskind was, en door welke dilemma's hij werd gekweld. Het kat- en muisspel tussen Süskind (Jeroen Spitzenberger) en SS-commandant Aus der Fünten (de Oostenrijkse acteur Karl Markovics) behoort tot de hoogtepunten van de film.

Doelgroep: onderbouw en bovenbouw VMBO-T, Havo en VWO

Doel: Leerlingen laten kennismaken met de historie van de Jodenvervolging in Amsterdam.

Voorkennis van de Holocaust is gewenst.

Kerndoel tijdvak 9.41: Racisme en discriminatie die leiden tot genocide, in het bijzonder op Joden.

De film vertelt het waargebeurde verhaal van Walter Süskind, een Duits-Joodse zakenman die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Amsterdam honderden Joodse kinderen wist te redden van deportatie.

Feiten (Historische werkelijkheid):

Walter Süskind: Hij was beheerder van de Hollandsche Schouwburg in Amsterdam, de verzamelplaats van waaruit Joden werden gedeporteerd.

Verzetsheld: Samen met het verzet en mogelijk de Joodse raad wist hij honderden kinderen te redden door ze uit de Hollandse Schouwburg naar de crèche aan de overkant te smokkelen.

Deportatie: Walter Süskind, zijn vrouw Johanna en hun dochtertje Yvonne zijn uiteindelijk zelf ook gedeporteerd en omgebracht (waarschijnlijk in 1945).

Het aantal geredden: Hoewel het niet helemaal zeker is, schat men het aantal geredden tussen de 600 en 1000 kinderen.

Fictie (Dramatisering voor de film):

Aantallen en details: De film noemt vaak specifieke getallen (zoals duizend kinderen) en gebruikt een schuur in de tuin van de buurman, wat historisch gezien niet altijd als feit bevestigd kan worden, maar dient om de grootschaligheid van de operatie te visualiseren.

Dialogen: gesprekken, karaktereigenschappen en specifieke ontmoetingen tussen Süskind, verzetsstrijders en SS'ers (zoals Aus der Fünten) zijn ingevuld door de scenarist.

Focus: De film legt de nadruk op de psychologische spanning van het dubbelspel (werken voor de bezetter om te redden).

Mogelijke Vragenlijst / Discussiepunten

Wat is erger: zien of horen? Analyseer de spanning tussen wat er visueel fictief lijkt (de rustige tuin) en wat er auditief feitelijk waar is (het kamp).

Hoe maakt de film de banaliteit van het kwaad tastbaar?
Voelde je je ongemakkelijk bij het kijken van deze film en waarom?

WAAR OOIIT DE LUPINE BLOEIDE – LEVEN IN VRIJHEID met nagesprek

Regie: Bob Entrop - In samenwerking met
Herinneringscentrum Kamp Westerbork
Nederland, 2025, 90 min.

De film vertelt de geschiedenis van Sinti en Roma, hun geschiedenis in de Tweede Wereldoorlog en hoe het hen verder is vergaan. Het is een documentaire met vijf personen die vertellen hoe ze hiertegen aan kijken. De film is primair een documentaire, maar maakt gebruik van een artistieke en persoonlijke benadering.

Doelgroep: Onderbouw en bovenbouw VMBO-T, Havo, VWO

Doel: Leerlingen laten kennismaken met de geschiedenis en de vervolging van Sinti en Roma.

Kerdoel tijdvak 9. 41: Racisme en discriminatie die leidden tot genocide

Voorkennis Holocaust is gewenst, met als speerpunt de positie van Sinti en Roma.

Feit: De film documenteert de moord op bijna een miljoen Sinti en Roma tijdens de Holocaust. Het belicht de internering en deportatie via kampen zoals Westerbork en Vught.

Feit (Persoonlijke verhalen): De film is gebaseerd op de belevingswereld van vijf Sinti, waaronder activiste Lalla Weiss en scholiere Loewana Weiss.

Artistieke inkijk: Het is geen droge historische opsomming. Het verhaal wordt verteld via een combinatie van dans (Cillia Mies), muziek (Roger Moren-Rathgeb), beeldende kunst (Ayla Costanje-Uncu) en persoonlijke verhalen.

Betekenis van de titel: De lupine bloeide vaak op de zandgronden bij interneringskampen, als een symbool van de vrijheid die vlakbij was, maar onbereikbaar.

Mogelijke Vragenlijst / Discussiepunten

Historisch bewustzijn: Welke specifieke Sinti-families worden in de documentaire gevolgd en wat is hun connectie met kamp Westerbork?

Artistieke keuzes: Hoe helpt de combinatie van dans en muziek om het zware historische onderwerp (de Holocaust) toegankelijker of emotioneel invoelbaarder te maken?

Symboliek: Waarom is de titel "Waar ooit de lupine bloeide" gekozen? Wat symboliseren de lupines in de context van de kampen?

Generaties: Hoe verschilt de ervaring van de Tweede Wereldoorlog voor de oudere generatie Sinti (ervaringsdeskundigen) in de film van de jongere generatie (zoals Loewana)?

Reflectie: Wat wist je voor het bekijken van deze film over de Sinti-vervolging in Nederland, en wat is de belangrijkste nieuwe informatie die je hebt geleerd?

Brediusweg 1
1401 AA Bussum
www.filmhuisbussum.nl

**Filmhuis
BUSsum**